Oświadczenie złożone
przez senator Ewę Monikę Kaliszuk
na 62. posiedzeniu Senatu
w dniu 8 lipca 2026 r.

Oświadczenie skierowane do ministra sprawiedliwości, prokuratora generalnego Waldemara Żurka

Szanowny Panie Ministrze!

Do mojego biura senatorskiego docierają sygnały dotyczące konkursów na stanowiska dyrektorów szkół i placówek oświatowych, w których kandydaci kwestionują przed sądami administracyjnymi zgodność z prawem przebiegu postępowań konkursowych lub czynności podejmowanych przez organy prowadzące i komisje konkursowe.

W praktyce zdarzają się sytuacje, w których postępowanie sądowoadministracyjne kończy się dopiero po zakończeniu procedury konkursowej i powierzeniu stanowiska dyrektora innej osobie. W konsekwencji nawet uwzględnienie skargi przez sąd administracyjny nie prowadzi do przywrócenia skarżącemu realnej możliwości ubiegania się o stanowisko ani do usunięcia skutków naruszenia prawa.

W odpowiedzi na moje wcześniejsze oświadczenie skierowane do minister edukacji wskazano, że resort nie prowadzi analiz dotyczących skuteczności ochrony prawnej kandydatów uczestniczących w konkursach na stanowiska dyrektorów szkół i placówek oświatowych, nie dysponuje danymi dotyczącymi postępowań sądowoadministracyjnych w tych sprawach ani też nie planuje zmian legislacyjnych. Odpowiedź ta nie odnosi się jednak do zasadniczej kwestii, jaką jest skuteczność sądowej ochrony praw osób uczestniczących w takich postępowaniach.

Prawo do wniesienia skargi do sądu administracyjnego powinno zapewniać nie tylko możliwość uzyskania korzystnego wyroku, lecz także realną ochronę naruszonego prawa. Jeżeli orzeczenie sądu zapada po zakończeniu procedury konkursowej i nie może doprowadzić do usunięcia skutków naruszenia, powstaje wątpliwość, czy przewidziany przez ustawodawcę środek ochrony prawnej nie ma w praktyce charakteru jedynie formalnego.

W związku z powyższym zwracam się z uprzejmą prośbą o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania.

1. Czy minister sprawiedliwości dostrzega problem skuteczności ochrony sądowej w sprawach dotyczących konkursów na stanowiska dyrektorów szkół i placówek oświatowych w sytuacji, gdy rozstrzygnięcie sądu administracyjnego zapada po zakończeniu procedury konkursowej i nie pozwala na przywrócenie skarżącemu realnej możliwości ubiegania się o stanowisko?
2. Czy Ministerstwo Sprawiedliwości prowadziło lub prowadzi analizy dotyczące skuteczności ochrony sądowej w tego rodzaju sprawach albo dysponuje danymi pozwalającymi ocenić skalę tego problemu?
3. Czy w ocenie ministra sprawiedliwości obowiązujące przepisy postępowania przed sądami administracyjnymi zapewniają w takich sprawach realizację konstytucyjnego prawa do sądu oraz skuteczną ochronę praw jednostki?
4. Czy rozważane jest wprowadzenie rozwiązań umożliwiających rozpoznawanie spraw dotyczących konkursów na stanowiska dyrektorów szkół i placówek oświatowych w terminach pozwalających na zapewnienie realnej ochrony praw uczestników tych postępowań?
5. Czy analizowano możliwość wprowadzenia rozwiązań pozwalających na zabezpieczenie praw uczestników konkursów do czasu prawomocnego zakończenia postępowania sądowoadministracyjnego, jeżeli wykonanie zaskarżonych czynności mogłoby prowadzić do nieodwracalnych skutków?
6. Czy minister sprawiedliwości planuje podjęcie inicjatywy legislacyjnej lub współpracę z ministrem edukacji w celu wypracowania rozwiązań gwarantujących, że uwzględnienie skargi przez sąd administracyjny będzie mogło prowadzić do rzeczywistego usunięcia skutków naruszenia prawa?
7. Czy minister sprawiedliwości nie uważa, że utrzymywanie środka prawnego, którego pozytywne rozstrzygnięcie w praktyce nie prowadzi do usunięcia skutków naruszenia prawa ani nie przywraca stronie możliwości ubiegania się o stanowisko, może prowadzić do iluzoryczności prawa do sądu i wymaga zasadniczej zmiany ustawowej?

Zdarzające się w Polsce sytuacje w zakresie konkursów na dyrektorów jednostek oświatowych rodzą pytanie o zasadność utrzymywania obecnego modelu ochrony prawnej. W praktyce wniesienie skargi do sądu administracyjnego często rodzi po stronie uczestników konkursu oraz społeczności szkolnej uzasadnione oczekiwanie, że rozstrzygnięcie sądu będzie mogło wpłynąć na wynik postępowania konkursowego.

Tymczasem w wielu przypadkach wyrok zapada już po powierzeniu stanowiska dyrektora innemu kandydatowi uczestniczącemu w konkursie i nie prowadzi do usunięcia skutków naruszenia prawa. Nie tylko powoduje to rozczarowanie samego skarżącego, lecz także przedłuża okres niepewności w szkole, wśród nauczycieli, rodziców oraz pozostałych pracowników, którzy oczekują ostatecznego rozstrzygnięcia, co jest naturalne. Jeżeli korzystny wyrok nie wywołuje żadnych praktycznych skutków, zasadne jest postawienie pytania, czy obowiązująca procedura rzeczywiście realizuje konstytucyjne prawo do skutecznej ochrony sądowej, czy też ma jedynie charakter formalny.

Będę wdzięczna za przedstawienie stanowiska w powyższym zakresie.

Ewa Monika Kaliszuk
senator RP